

SÜRDÜRÜLEBİLİRLİKTE SON DÖNEM EĞİLİMLERİ

06 Şubat 2025

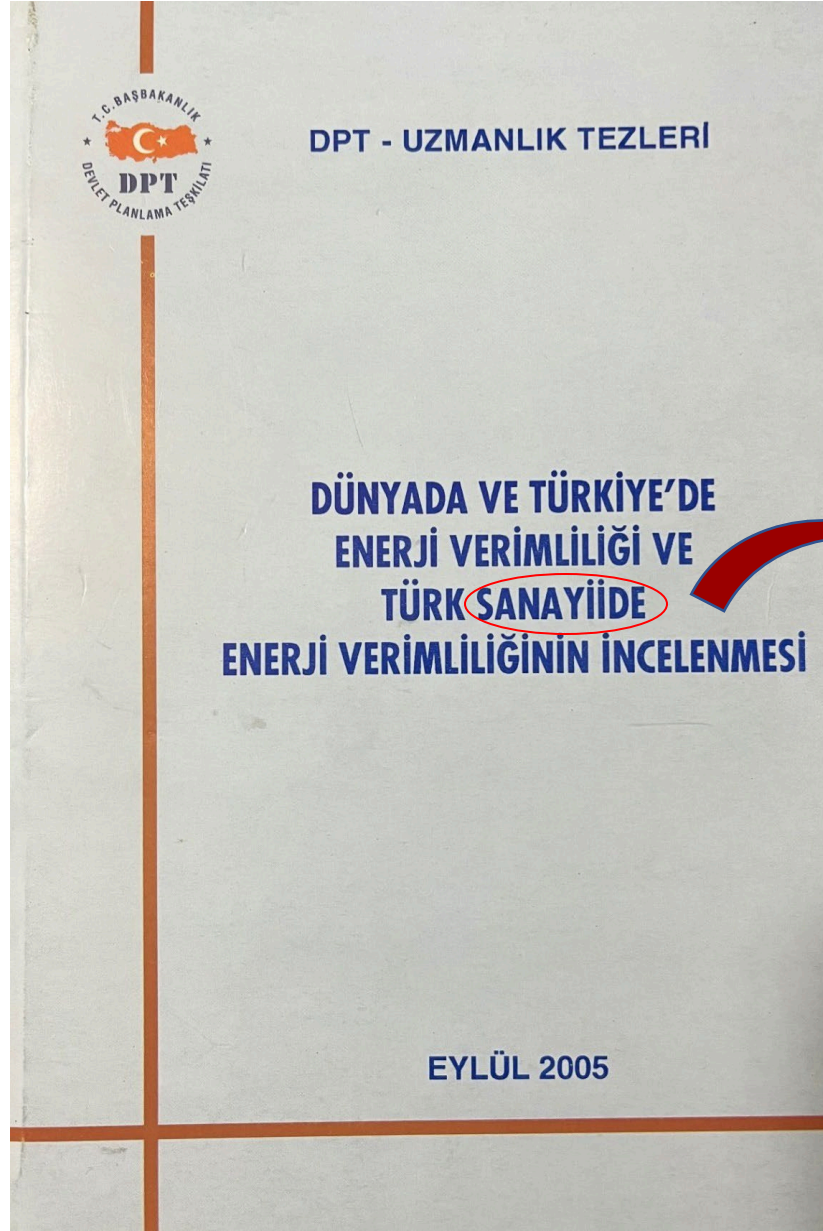
 escarus

(TSKB Sürdürülebilirlik Danışmanlığı A.Ş.)

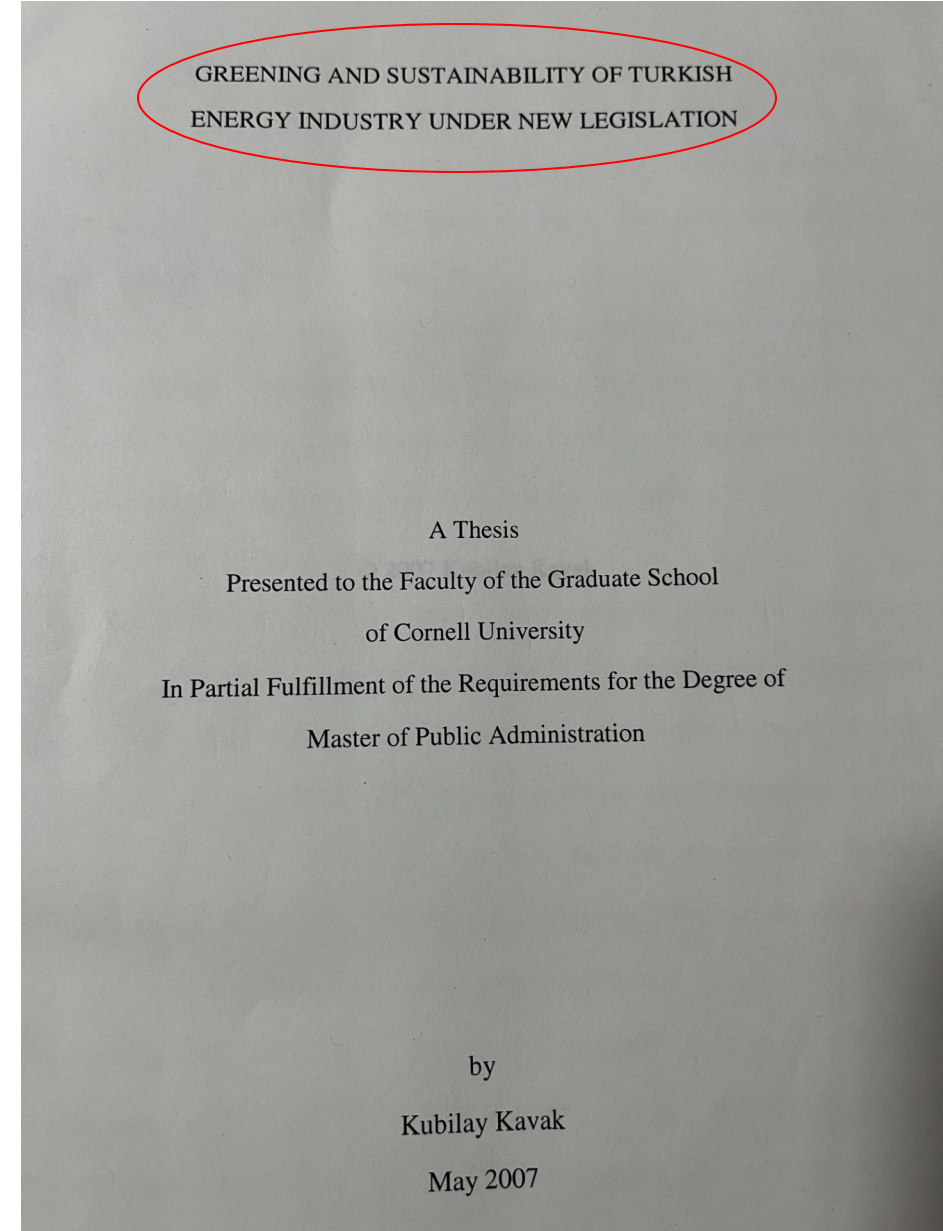

Giriş ve Kavramsal Çerçeve

Giriş Niyetine: Kişisel Bir Bilgi

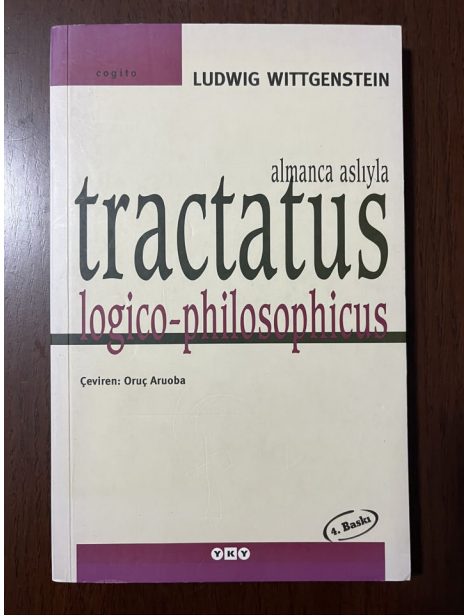
Yanlışın Farkında Olmak
"Titizlik ahlakın ta kendisidir!"
(İsmet Özel)

Kavramlar Üzerinden Düşünmek

Önerme

Wittgenstein - Tractatus Logico Philosophicus
"Dilimizin sınırları, düşüncemizin sınırlarıdır."

1. Soru

Sürdürülebilirlik "Moda" mı Yoksa "Duyarlı Bir Tercih" mi?

2. Soru

Sürdürülebilirlik nedir?

3. Soru

Zeitgeist nedir?

4. Soru

Peki çerçeveler (SGD vb.) yeterli mi?

Neden Sürdürülebilirlik?

1. Neden İklim: Uzun anlatmaya gerek yok, kafayı kaldırmak yeter!

Date	Event	Location	Type	Fatalities	Economic cost
January-December	US storms	US	Storms	88	\$60 + bn
9-13 October	Hurricane Milton	US	Tropical cyclone	25	\$60 bn
25-28 September	Hurricane Helene	US, Mexico, Cuba	Tropical cyclone	232	\$55 bn
9 June-14 July	China floods	China	Floods	315	\$15.6 bn
1-9 September	Typhoon Yagi	Southwest Asia	Tropical cyclone	829+	\$12.6 bn
1-11 July	Hurricane Beryl	US, Mexico, Caribbean islands	Tropical cyclone	70	\$6.7 bn
12-16 September	Storm Boris	Central Europe	Floods	26	\$5.2 bn
28 April-3 May	Rio Grande do Sul floods	Brazil	Floods	183	\$5 bn
1-7 June	Bavaria floods	Germany	Floods	6	\$4.45 bn
29 October	Valencia floods	Spain	Floods	226	\$4.22 bn

Kaynak: Christian Aid; Counting the Cost 2024: A year of Climate Breakdown, Aralık 2024, s.6.

Kaliforniya Yangını, Aralık 2024

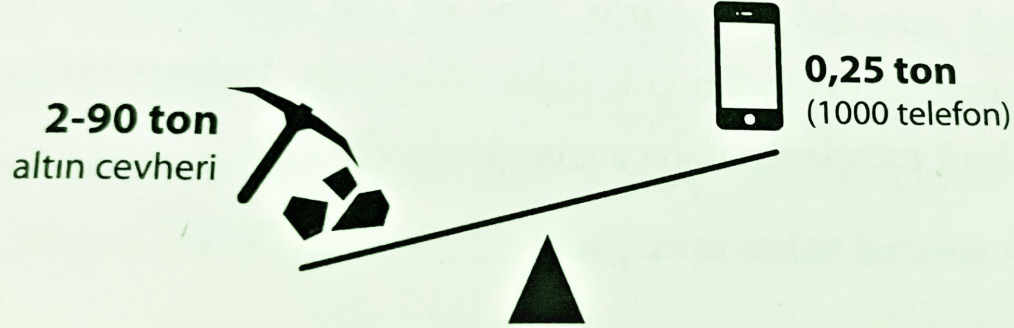

Ispanya Sel Baskını, Ekim 2024

Neden Sürdürülebilirlik?

2. Neden Kaynak Kısıtı (Su, Mineraller, Orman, Gıda)

Bir ons altın çıkarmanın iki yolu

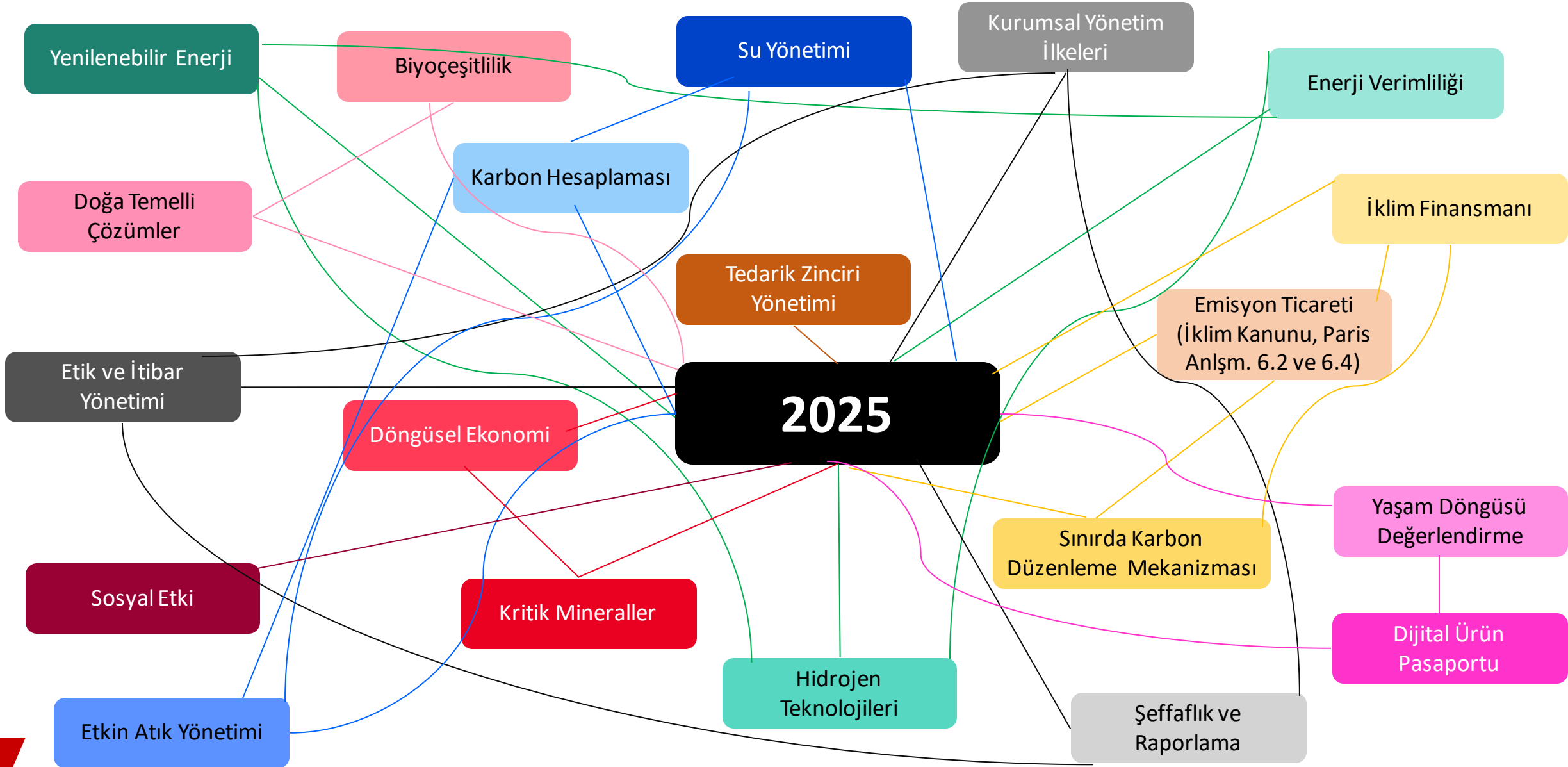
"Ortalama bir cep telefonu 0,03 gram altın içerir. Bir ons yaklaşık 28 gramdır. 1000'den daha az telefondan 1 ons altını geri kazanmak teknik olarak mümkündür. Her telefonun 450 gram olduğunu varsayarsak, bu çeyrek tondan daha az telefondan 1 ons altın elde edilebileceği anlamına gelir."

Güncel bir rapora göre, yaklaşık 8 milyara (7,9 milyar) ulaşan dünya nüfusu içinde büyük bir çoğunluk en az bir [telefon](#) sahibi. Kayıtlara göre [dünyada](#) 5,27 milyar insan en az bir telefon sahibi ve toplamdaki telefon sayısı yaklaşık 7,7 milyar.

[Kaynak:](#) HootSuite ve We Are Social Digital, 2021.

Sürdürülebilirlik - Kapsam

Bir Başka Kavram: Yeşil Dönüşüm

2019

Yeşil dönüşüm kavramının ayrı bir terim olarak tanımlanması ve bugün anlaşılan haliyle ifade edilip netlik kazanması Avrupa Birliği (AB) tarafından duyurulan **Avrupa Yeşil Mutabakatı (AYM)** ile gerçekleşmiştir.

Hazırlık

- Tartışmaların başı 2000'li yıllar
- Olgunlaşma dönemi 2015-2019

Odak

- İklim eylemi
- Ekonomik paradigma arayışı

Ekonomi

- Büyüme
- İnovasyon
- Ticaret

YEŞİL DÖNÜŞÜM

TEMEL AMAÇ: İklim Değişikliği İle Mücadele

2 *Son Dönem Eğilimleri*

Eğilim Belirleyici Aktörler: ABD, Çin, AB

PPP Bazlı GSYH Payları

Çin : %19,3

ABD: %14,8

AB : %14,2

Topl.: %48,3

Dördüncü Dünya: Japonya, G. Kore, Kanada, Avustralya vb.

Beşinci Dünya : Diğerleri

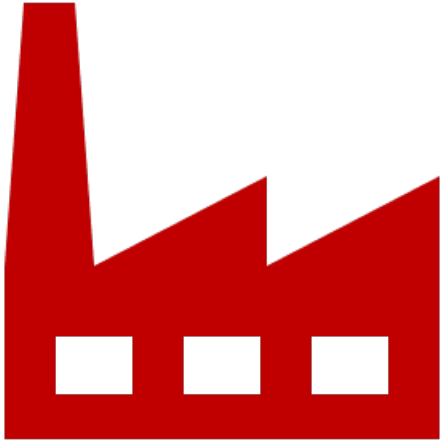
Kaynak: IMF (2025, Ocak)

Peki Hangi ABD?

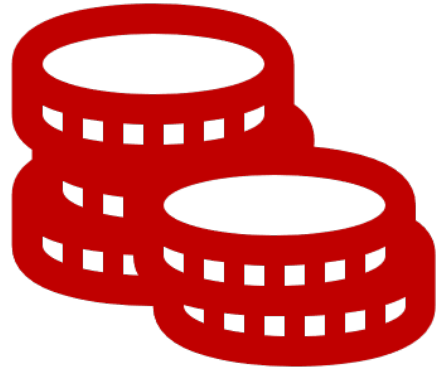
Askeri-Endüstriyel Kompleks

- Terim ilk kez ABD Başkanı Dwight D. Eisenhower tarafından 1961 yılındaki veda konuşmasında ortaya atıldı.
- Savunma sanayii ve onun sürüklediği enerji-yoğun sanayileri kapsıyor.

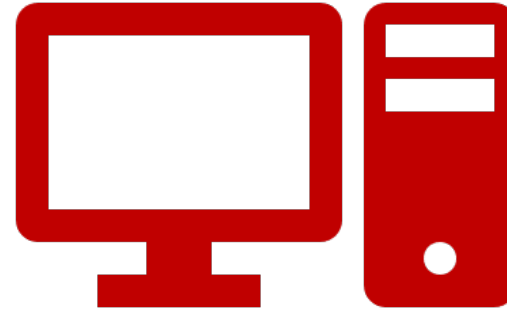
Finans-Kapital

Büyük finans kuruluşları, uluslararası bankalar, Wall-Street camiası ve büyük oranda Hollywood ekseninde gelişen eğlence endüstrisini kapsıyor.

Tekno-Liberteryen Baronlar

- Elon Musk (Tesla ve SpaceX CEO'su)
- Jeff Bezos (Amazon'un kurucusu)
- Mark Zuckerberg (Meta / Facebook CEO'su)
- Tim Cook (Apple CEO'su)
- Sundar Pichai (Google'in ana şirketi Alphabet'in CEO'su)
- Shou Zi Chew (TikTok CEO'su)

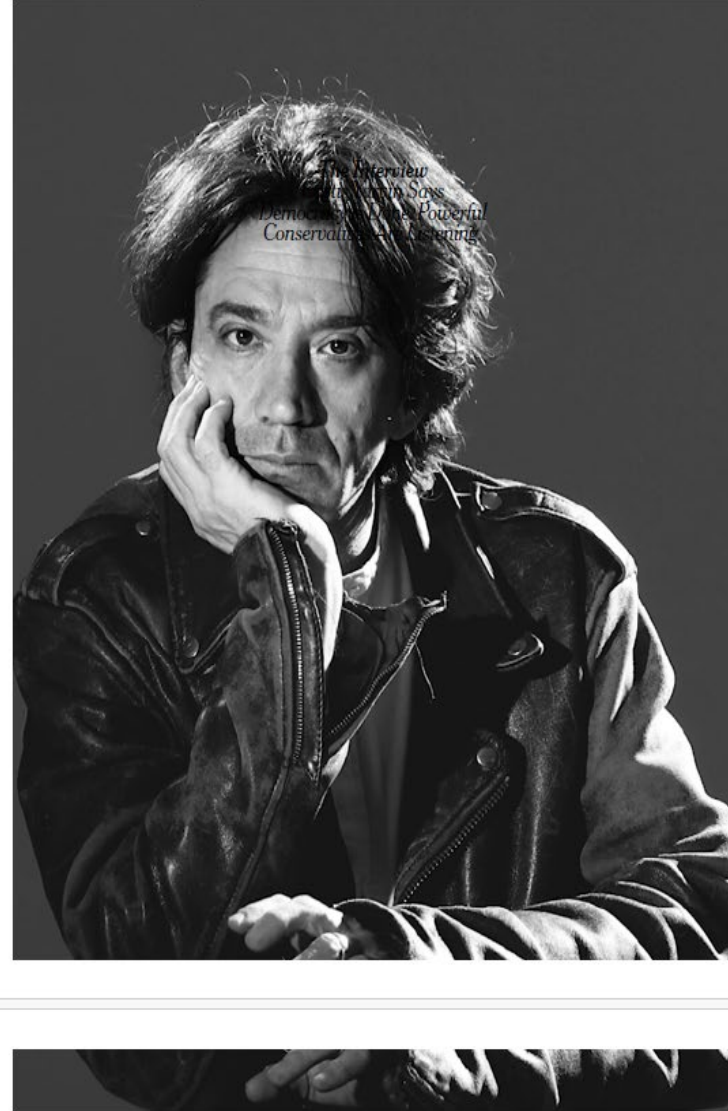
ABD’de Yükselen Merkezkaç Kuvvet

Röportaj

New York Times - 18 Ocak 2025

Bir zamanların Yeni Yüzyıl gazetesinin muadili olabilecek bir yayın organında (açıktan Demokrat Parti yanlısı ve sol-liberal çizgide bir gazete), böyle bir röportajın çıkmış olması bile yeterince ilginç.

ABD’nin ünlü internet blogger’ı **Curtis Yarvin**, radikal sağcı bir isim ve “neo-reactionary” (“NRx” / yeni-reaksiyoner) denilen bir akımın da sürükleyici figürü durumunda. Demokrasinin faydasız bir rejim olduğunu düşünen, Amerikan demokrasisinin yolsuz bir oligarşiye dönüştüğünü ileri süren, tıpkı bir bilgisayar programcısının hatalı yazılım kodunu “debug” etmesi (hataları ayıklayıp düzeltmesi) gibi bu sistemin de “debug” edilmesi gerektiğini seslendiren, bunun için de **monarşi benzeri bir yönetim** gerektiğini savunan, devletin güçlü bir otokrat/diktatör liderliğindeki başarılı CEO’lar tarafından yönetilmesi gerektiğini ileri süren (bu yönüyle neoliberalizmin ideologu Milton Friedman’ın ve yayıcısı Chicago Okulu’nun devlet/ekonomi tasavvurlarıyla benzeşen ama otoriteryen renkleriyle o çizgiden bir hayli ayrışan bir yaklaşım bu!) Yarvin, Cumhuriyetçi Parti içinde takipçilere/hayranlara sahip. Röportajda **yeni ABD Başkan Yardımcısı Vance**’a atıf var, Vance’ın da geçmişte Yarvin’in fikirlerine atıf yaptığı biliniyor.

By David Marchese
Jan. 18, 2025

For a long time, Curtis Yarvin, a 51-year-old computer engineer, has written online about political theory in relative obscurity. His ideas were pretty extreme: that institutions at the heart of American intellectual life, like the mainstream media and academia, have been overrun by progressive groupthink and need to be dissolved. He believes that government bureaucracy should be radically gutted, and perhaps most provocative, he argues that American democracy should be

YORUM:

Yeni dönemde, Cumhuriyetçi Parti’nin bildiğimiz tutumları (aşırı liberal, kurumlar vergisi oranını düşürmeye ve sosyal devlet yardımlarını kaldırmaya odaklı ekonomi-politik duruş, moralist söylem vb.) kısmen sürse de olasılıkla bu yeni sağ dalganın hakim mottolarından (ancak tiranlıkla sağlanabilecek sahici özgürlük, yükselen sekülerlik ve ırkçılık, bürokratik elitin tasfiyesi talepleri vb.) da epey beslenecektir.

Trump Parantezi - 1 (COP29 Beyanları)

ABD Enerji (Eski) Bakanı Jennifer Granholm'un Basın Toplantısı (15.11.2024)

"We are keeping the US climate movement alive by taking every action available thanks to a strategy that lays the foundation for decades of climate and clean energy progress that will continue to grow faster than ever before." she said.

The US is projected to add more than 60GW of clean energy in 2024, more than twice the amount achieved in a previous year, according to Granholm.

She added that the US has invested over \$1.5 trillion in clean technologies and infrastructure as a result of this industrial strategy. With businesses and consumers investing \$6 for every dollar of federal investment.

Kaynak: Jacqueline Echevarria, Argus Media, "Cop: Granholm calls for more efforts if US quits Paris", 15 Kasım 2024.
<https://www.argusmedia.com/en/news-and-insights/latest-market-news/2629149-cop-granholm-calls-for-more-efforts-if-us-quits-paris>

Yet Granholm on Friday stressed that the clean transition is also "unleashed" and will take place regardless of who is leading the White House — and that ignoring climate change risks sacrificing Washington's position as a frontrunner in the blooming decarbonization industry.

Kaynak: Ruxandra Iordache, CNBC, " 'Political malpractice' if Trump undoes climate-gear Biden projects, outgoing U.S. energy secretary says", 15 Kasım 2024.
<https://www.cnbc.com/2024/11/15/malpractice-if-trump-undoes-climate-gear-biden-projects-granholm.html>

1) Petrol şirketleri karbonu değil ama politikacıları yakalamakta başarılı (*officials in the sector are "way better at capturing politicians than emissions."*) diyerek lobi gücüne işaret etti.

[**Kaynak:** 15 Kasım 2024 tarihli COP29 Zirvesi konuşması]

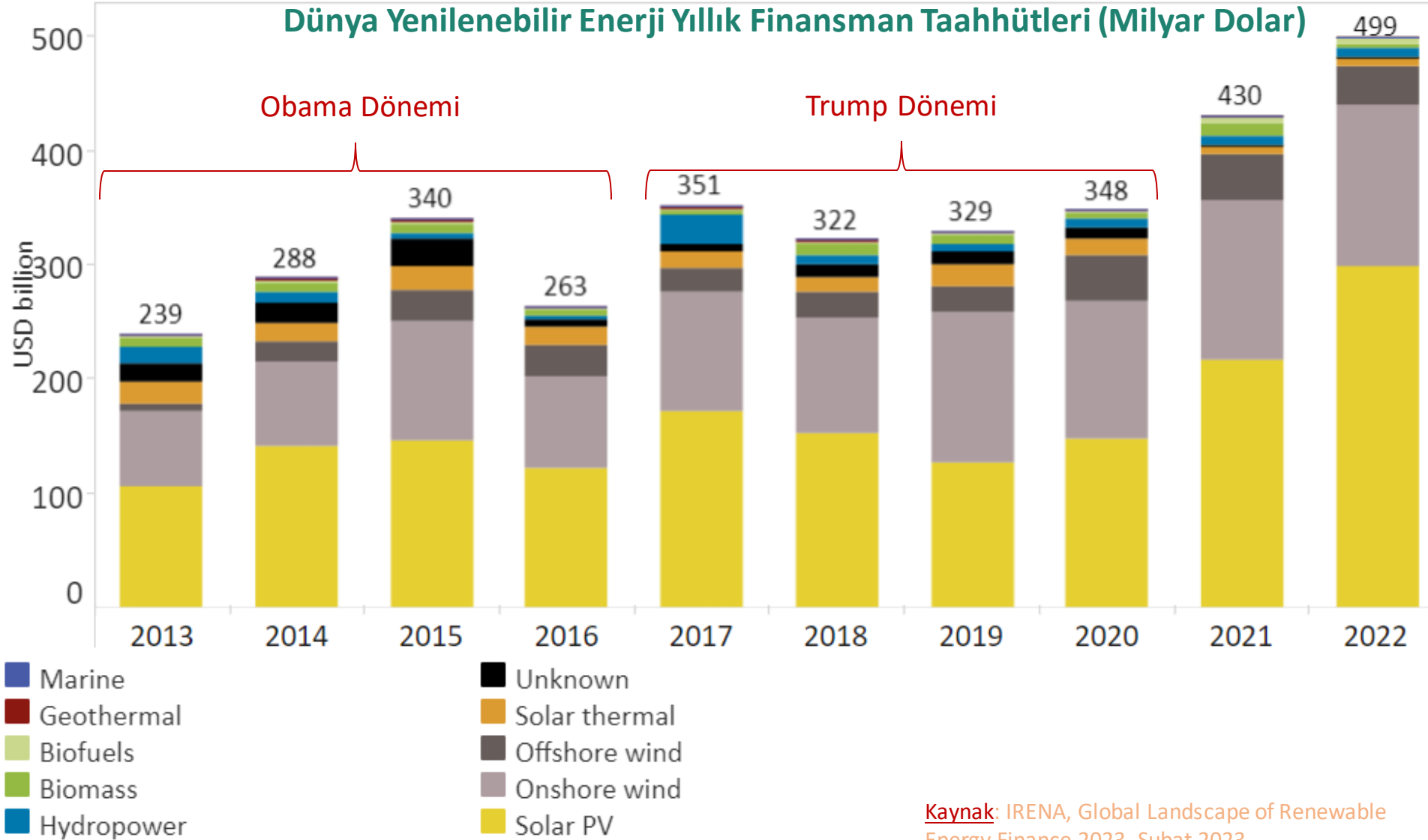
2) "Ev sahibi ülkelerin belirlenmesi yöntemi değiştirilmeli" şeklinde bir açıklama yaptı.

[**Kaynak:** Robert Hodgson, Euronews, "Al Gore calls for reform of COP climate process", 15 Kasım 2024.]

ABD Başkan (Eski) Yardımcısı Al Gore'un Açıklamaları (15.11.2024)

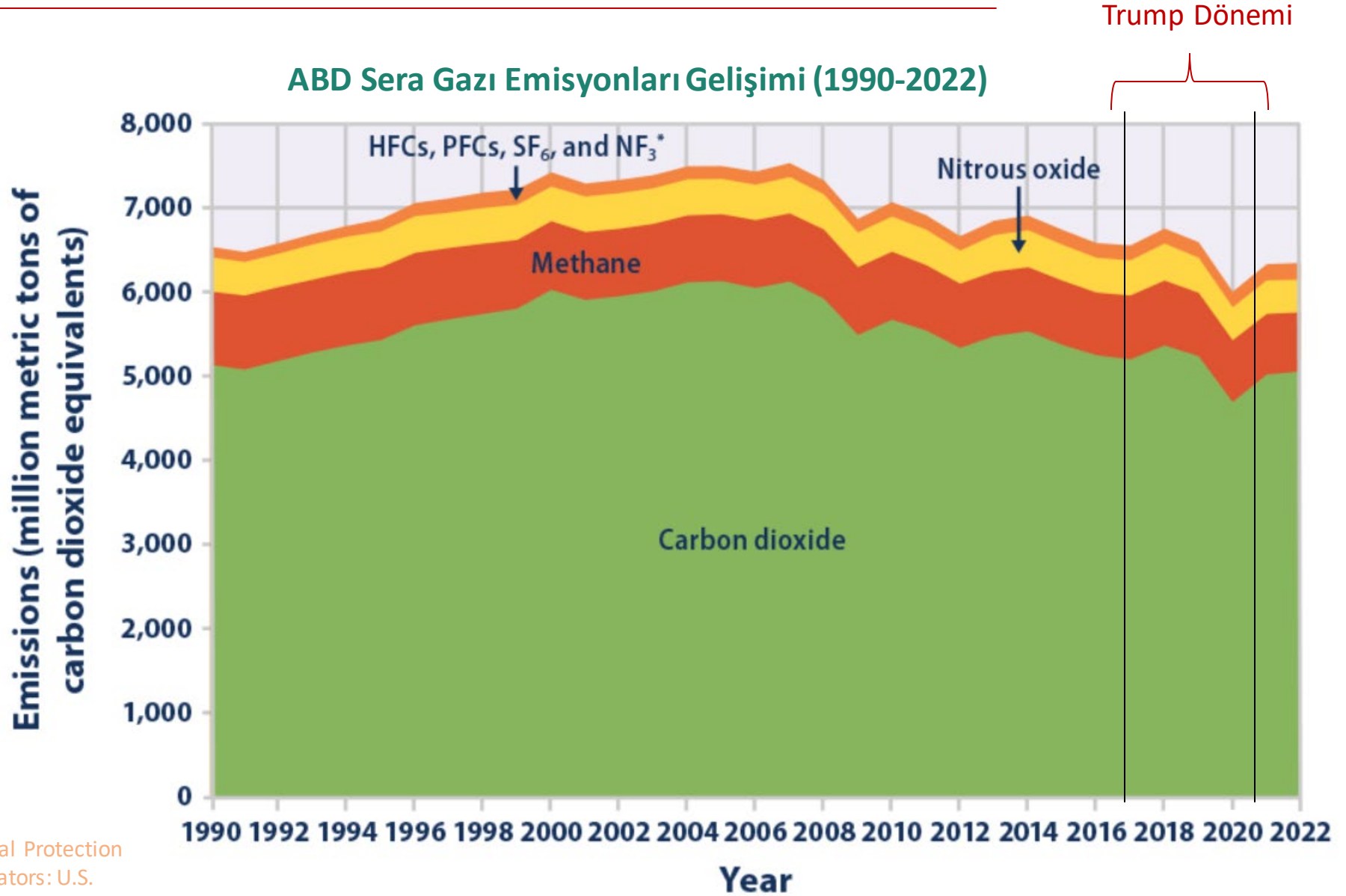

Trump Parantezi - 2

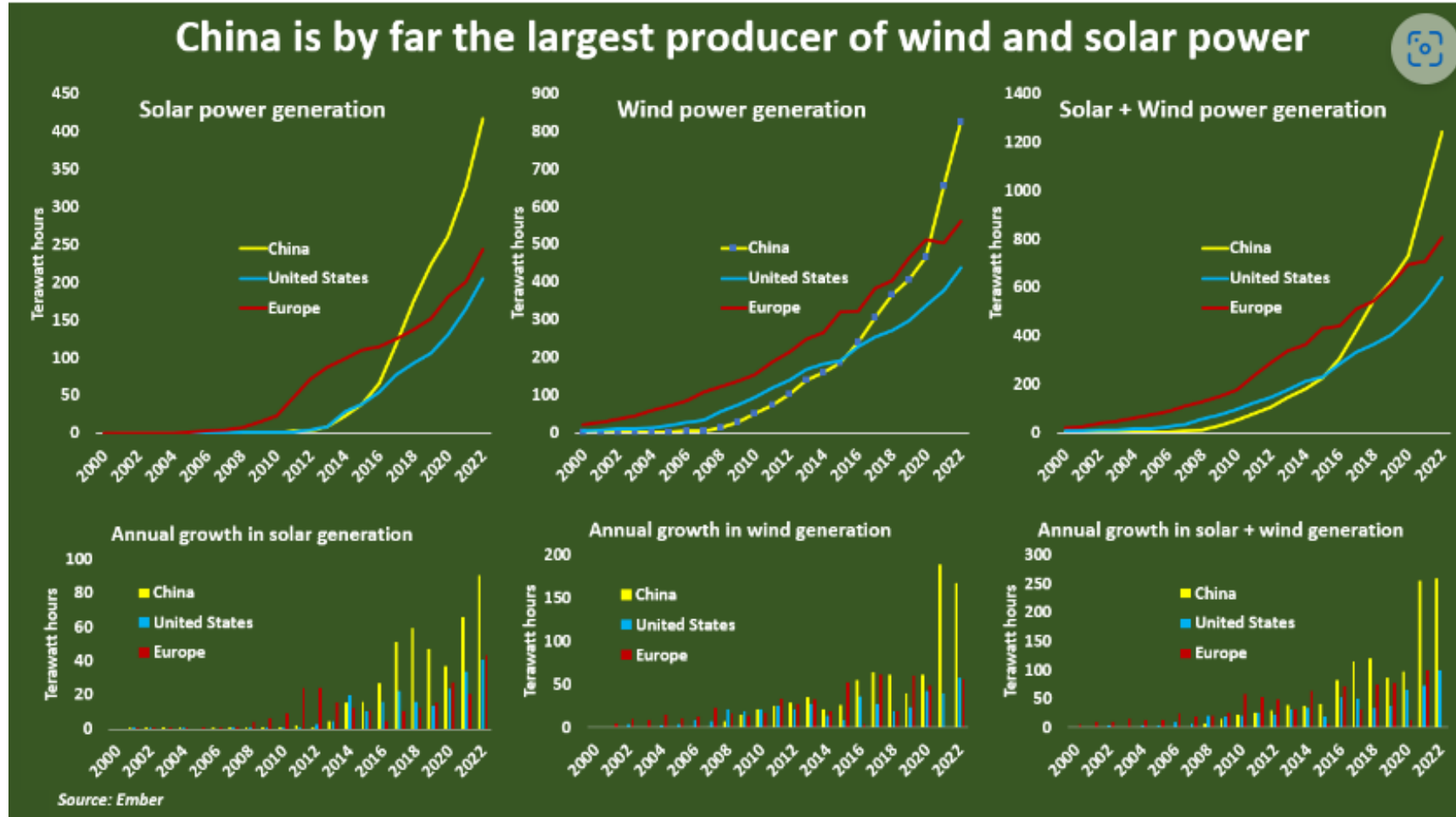
Kaynak: IRENA, Global Landscape of Renewable Energy Finance 2023, Şubat 2023.

Trump Parantezi - 3

Kaynak: U.S. EPA (Environmental Protection Agency), Climate Change Indicators: U.S. Greenhouse Gas Emissions

Çin - Ezber Bozan Aktör

2023 saw a step change in renewable capacity additions, driven by **China's** solar PV market

Global annual renewable capacity additions increased by almost 50% to nearly 510 gigawatts (GW) in 2023, the fastest growth rate in the past two decades. This is the 22nd year in a row that renewable capacity additions set a new record. While the increases in renewable capacity in Europe, the United States and Brazil hit all-time highs, **China's** acceleration was extraordinary. In 2023, **China** commissioned as much solar PV as the entire world did in 2022, while its wind additions also grew by 66% year-on-year. Globally, solar PV alone accounted for three-quarters of renewable capacity additions worldwide.

Kaynak : Gavin Maguire, Reuters, China widens renewable energy supply lead with wind power push, 01 Mart 2023.
<https://www.reuters.com/markets/commodities/china-widens-renewable-energy-supply-lead-with-wind-power-push-2023-03-01/>

Kaynak: IEA, Renewables 2023, 01 Ocak 2024.

Çin - Kritik Minerallerin Kralı

Gelecek

- Robotik
- Yapay zeka
- Dijital hastane
- Siber güvenlik
- Biyoteknoloji
- Nesnelerin interneti
- Nanoteknoloji
- Sürücüsüz taşıtlar

Hepsinde şu ya da bu ölçüde nadir toprak elementleri kullanılıyor/kullanılacak

Öngörü: Önümüzdeki 30 yılda toplam maden çıkarımı, son 10 bin yıldakinden fazla olacak!

Günümüz

Bugün ekonomiler için elzem olan 53 mineral kaynağın 33'ünün ilk sıradaki üreticisi Çin. Bunların çoğunda da küresel üretimin %50'sini gerçekleştiriyor.

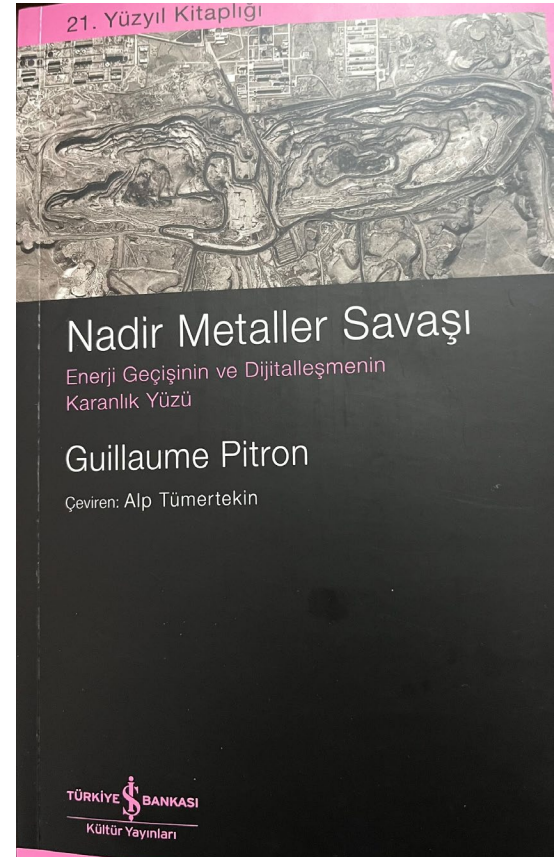
Kaynak : Guillaume Pitron; Nadir Metaller Savaşı, T. İş Bankası Yayınları, 2024, s.XXVII, 14, 76 vd.

AB

Kritik Hammaddeler Tüzüğü: Eyvah Eyvah!

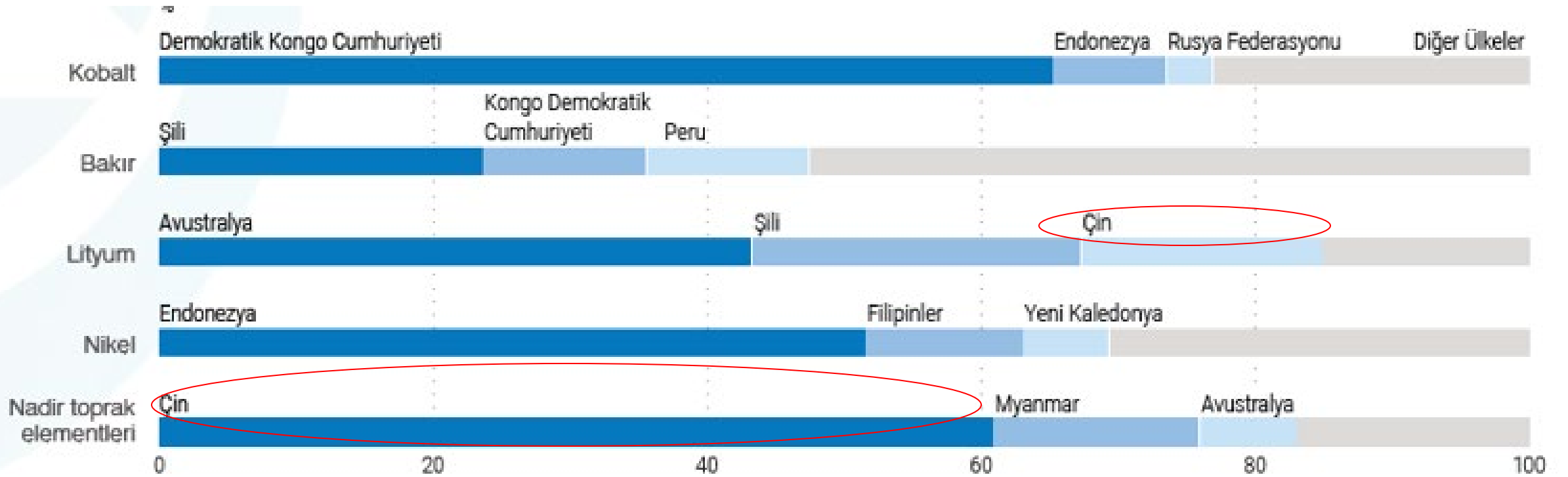
Son Not

Turpun büyüğü heybede: Rafineri ve işleme kapasitesi

Çin - Kritik Minerallerin Kralı

Kritik Minerallerin Çıkarımında Ülkelerin Payı (2023)

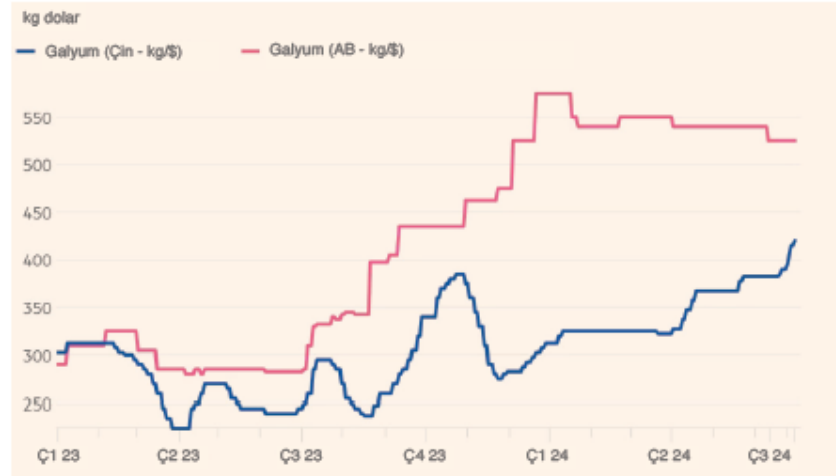
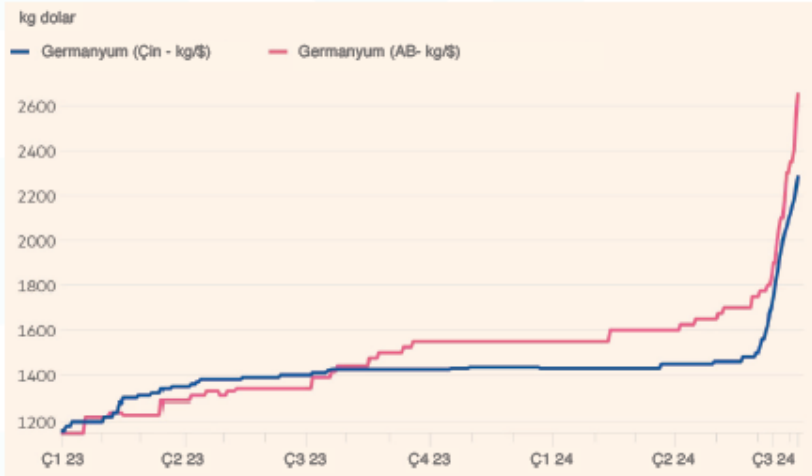
Kaynak : UNCTAD, 2024

Çin - Kritik Minerallerin Kralı

Financial Times'a göre Çin hükümetinin çip üretimindeki kritik yarı iletken malzemelere getirdiği ihracat kısıtlamaları, tedarik zincirlerinde olumsuz etkilere yol açıyor. Hükümetin ulusal güvenlik ve çıkarlarını koruma gerekçesiyle uyguladığı bu kısıtlamalar, özellikle askeri ve haberleşme ekipmanlarında kullanılan germanyum ve galyum gibi kritik maddelerin sevkiyatını sınırlandırmaya yönelik ilerliyor. Bu durum Avrupa'da ilgili minerallerin fiyatlarının geçen yıla kıyasla neredeyse iki katına çıkmasına neden oldu. Öte yandan galyum ve germanyum sevkiyatının onay gerektirmesi ve bu sürecin 30 ila 80 gün arasında sürmesi, belirsizliği artmasına neden olarak uzun vadeli tedarik sözleşmelerini uygulanamaz hale getiriyor.

Çin hükümeti galyum ve germanyum dışında zırh delici mühimmat, gece görüş gözlüğü ve hassas optiklerde kullanılan kritik bir mineral olan antimon üzerine de ihracat kısıtlamaları getirdi. Grafit ve nadir toprak çıkarma ve ayırmada kullanılan teknolojilerin ihracatına yönelik kontroller de uygulanmaya devam ediyor.

Germanyum ve Galyum Fiyatları

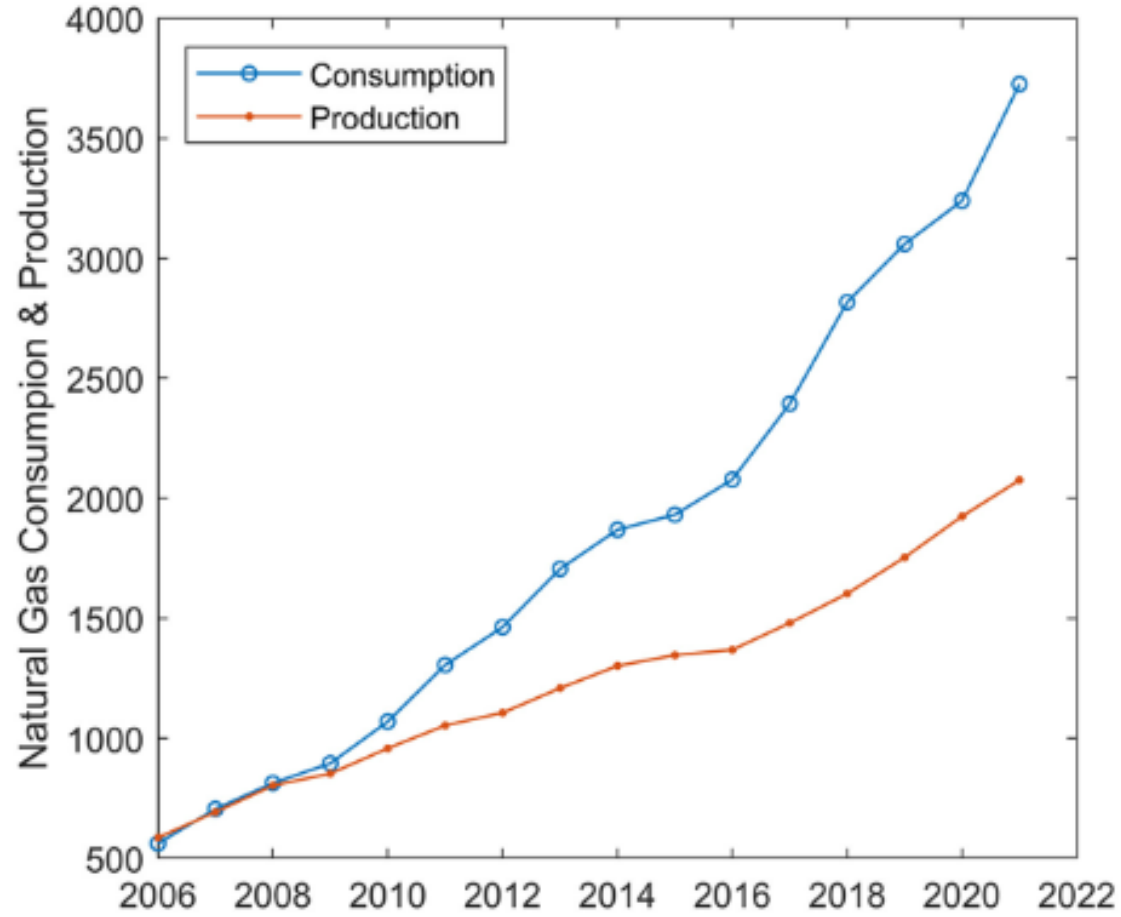

Kaynak: Financial Times

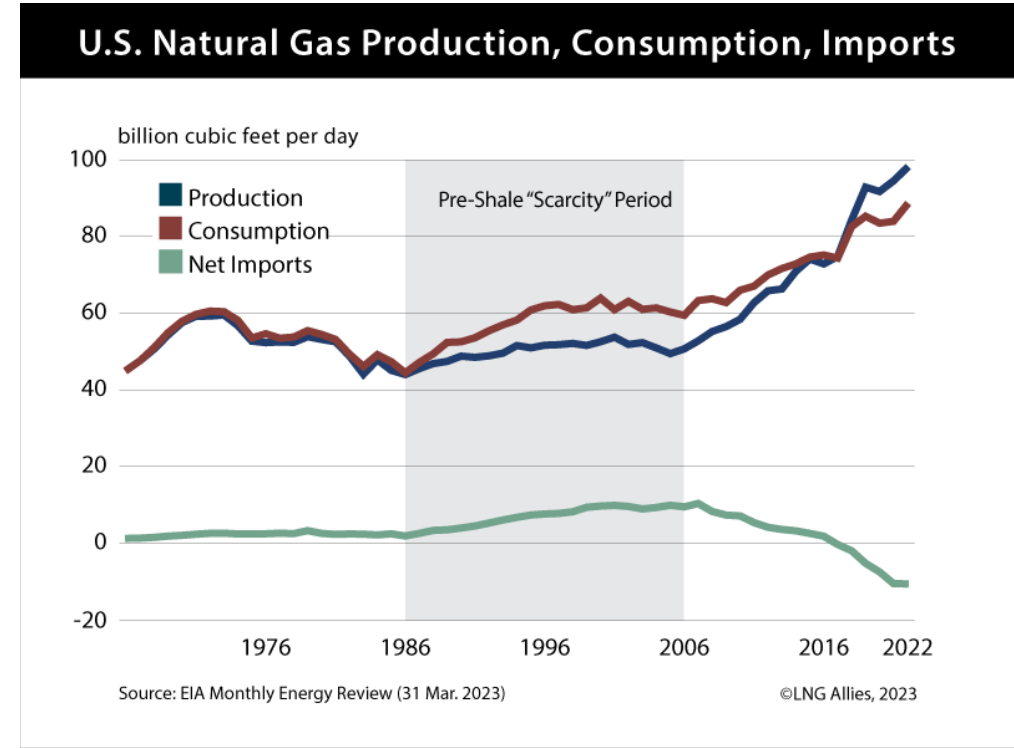
“Çin, dünyadaki galyum arzının yaklaşık %98'ini ve germanyum arzının %60'ını karşılamaktadır. Bu iki kritik mineral gelişmiş çipler, fiber optik kablolar, güneş panelleri ve askeri termal görüntüleme kameraları üretiminde kritik öneme sahiptir.”

Çin - ABD Çekişmesi

Çin Doğal Gaz Üretim ve Tüketimi (0,1 bcm/yıl)

ABD Doğal Gaz Üretim ve Tüketimi (ft³/gün)

Kaynak: LNG Allies (The US LNG Association), "Creating jobs and prosperity", 2024. <https://lngallies.com/jobs/>

Kaynak: Li, S., Gong, K., Song, N. ve Zeng, B., "Forecasting China's natural gas external dependence under the 'Dual Carbon' goals by a new grey model", Science Progress, Nisan 2023, 106(1).

Ve Avrupa...

2023

AB Konseyi 9 Ekim 2023 tarihinde, AB'nin toplam enerji tüketiminde yenilenebilir enerjinin payını 2030 yılına kadar %42,5'e çıkararak yeni **Yenilenebilir Enerji Direktifi**'ni kabul etti.

2024

Avrupa Komisyonu, 6 Şubat 2024'te yaptığı açıklama ile **sanayiden kaynaklanan emisyonları azaltmak için karbon yakalama teknolojisinin** önünü açtı. Komisyon, ayrıntılı bir maliyet-fayda analizine dayanarak 2040 yılına kadar 1990 seviyelerine kıyasla net sera gazı emisyonlarının %90 oranında azaltılmasını tavsiye ederken **fosil yakıtlara olan bağımlılığın %80 oranında azaltılmasını** hedefliyor.

2024

13 Mart 2024'te AB Komisyonu tarafından onaylanan **Kurumsal Sürdürülebilirlik Özen Yükümlülüğü Direktifi (CSDD)**, şirketleri,

- İklim değişikliği, biyolojik çeşitlilik, dögüsel ekonomi ve su kaynakları gibi konularda kapsamlı bir **risk değerlendirme** yapmak,
- Paris Anlaşması ile uyumlu bir **iklim geçiş planı oluşturmak ve uygulamak** zorunda bırakacak.

2024

6 Mart 2024 Avrupa Komisyonu tarafından yayınlanan **Yeşil Dönüşümde Tüketicinin Güçlenmesine Yönelik Direktif** ile, mevcut düzenlemelerin **yeşil dönüşüm ve dögüsel ekonomiye uygun olarak değiştirilmesi ve tüketicinin korunmasının güçlendirilmesi** amaçlanıyor. Direktif'te, tüketiciyi yanıltıcı yeşil iddialar, iklim nötr iddiaları ve yeşil aklama (greenwashing) uygulamaları yasaklanıyor.

2024-Diğer

- Yeşil Beyanlar Direktifi Taslağı
- Sürdürülebilir Ürünler İçin Eko-Tasarım Yönetmeliği (dijital ürün pasaportu)
- Enerji Etiketleme Gereklilikleri (Avrupa Enerji Etiketleme Ürün Sicili-EPREL'de revizyon)

Üç İleri Bir Geri: Çok Vitesli Avrupa

The Draghi report on EU competitiveness

2024
(Eylül)

Strategic Proposals

- **Energy Transition**
Focus on accelerating the deployment of renewable energy while ensuring energy security through diversified sources.
- **Digital Leadership**
Invest in strategic technologies, including artificial intelligence, 5G, and quantum computing, to position Europe as a global leader.
- **Climate Action**
Commit to achieving carbon neutrality by 2050 with aggressive measures to reduce emissions and adopt clean technologies.
- **Economic and Trade Policies**
Strengthen global trade partnerships and reduce dependency on external markets for critical resources.
- **Social Inclusion**
Ensure equitable distribution of economic gains by addressing regional disparities and fostering inclusive policies.

Üç İleri Bir Geri: Çok Vitesli Avrupa

2025
(Ocak)

Fransa, AB'nin Kurumsal Sürdürülebilirlik Özen Yükümlülüğü Direktifi'nin (CSDDD) süresiz olarak ertelenmesini ve Kurumsal Sürdürülebilirlik Raporlama Direktifi'nin (CSRD) uygulanmasında iki yıllık bir öteleme yapılmasını teklif etti.

Almanya da kısa süre önce benzer bir tutum sergilemiş, Şansölye Olaf Scholz sürdürülebilirlik raporlama gerekliliklerinin azaltılmasına yönelik önerileri desteklemişti.

400 Fransız şirketin CSO'ların önerisi, CSDDD'ye tabi şirketler (1.000'den fazla çalışanı olan ve dünya çapında yıllık net cirosu 450 milyon Avro'nun üzerinde olan şirketler) için eşğin yükseltilmesini ve uygulamanın 5.000'den fazla çalışanı olan ve küresel satışları 1,5 milyar Avro'yu aşan firmalarla sınırlandırılmasını içeriyor. Fransızlar, ayrıca KOBİ'ler için yeni bir kategori oluşturulmasını (basitleştirilmiş raporlama standartları) öneriyor.

2025
(Eylül?)

CBAM'ın 1 Ocak 2026 sonrasındaki uygulama pratiğini belirlemek üzere bir Değerlendirme Raporu yayımlanacak.

2025
(Yıl Geneli)

1) Almanya'nın büyüme sorunu 2) Kıta genelindeki enflasyon riski 3) Liderlik problemi 4) Değişen siyasi kombinasyon 5) Çok parçalı iç ittifaklar

SustainableViews
Navigating ESG policy and regulation

Editor's note: Leaked — French CSOs warn against weakening CSRD, CSDDD

January 17, 2025

 3 *Bu Denklemdede Türkiye*

Türkiye: Mim'i Doğru Yere Koyma İhtiyacı

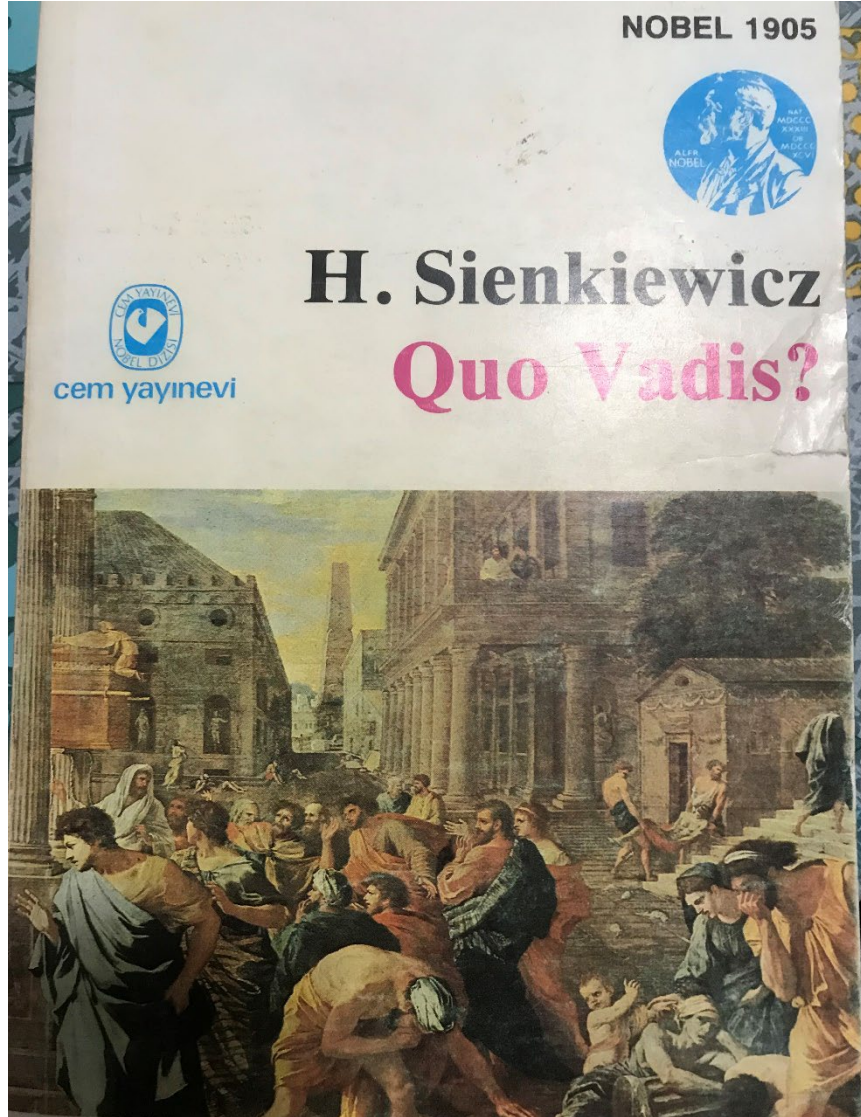
	DÜNYA	TÜRKİYE	ORAN (%)
Nüfus (milyon) (2023)	8.192	85,3	1,04
Yüzölçümü (karasal alan) km ²	148.940.000	769.632	0,52
Yüzölçümü (su alanları* dahil) km ²	510.072.000	783.562	0,15
GSYİH (2022) (milyar USD)	100.562	906	0,90
GSYİH (2023) (milyar USD)	105.435	1.108	1,05
İhracat (2023) (milyar USD)	23.784	256	1,07
İthalat (2023) (milyar USD)	24.235	362	1,49
Hizmet ihracatı (2023) (milyar USD)	7.840	101	1,29
Birincil enerji arzı (2022) (MTEP)	14.860	158	0,84
Elektrik üretimi (2022) (TWh)	29.270	335	1,15
Elektrik tüketimi (2022) (TWh)	26.587	331	1,25
Emisyon-CO ₂ eşd. (2023) (milyon ton)	53.820	612	1,14

* Su alanı: Uluslararası sınırlar ve kıyı şeridi içindeki tüm iç su kütlelerinin (göller, rezervuarlar ve nehirler) yüzey alanlarının toplamı

Kaynaklar:

- GSYİH: Dünya Bankası
- İhracat-ithalat: WTO ([trade outlook24 e.pdf](#)), s.39.
- Hizmet İhracatı: WTO, a.g.e., s.41.
- Enerji: IEA
- Emisyon: Our World In Data (<https://ourworldindata.org>)

Quo Vadis Domine ya da Maçın Sonu Ne Olur?

Havari Petrus (Peter): "Quo vadis, Domine?"

Hz. İsa: "Ad Romam!"

Çünkü, artık bütün yollar Roma'ya çıkıyor!<<<<

Ve çünkü, **değişen bir dünyada değişmemenin etkisi çok büyüktür!**

ESCARUS (TSKB Sürdürülebilirlik Danışmanlığı A.Ş.)

📍 Meclisi Mebusan Cad. Karun Çıkmazı Sk.

No: 2, 34427 Fındıklı, Beyoğlu

İstanbul, Türkiye

✉ info@escarus.com

☎ +90 212 334 54 60

🌐 www.escarus.com